

СТАНОВИЩЕ

доц. Йорданка Николова Чернаева

Дизайнер на облекло и текстил

По конкурс

за присъждане на образователна и научна степен „доктор”

автор на дисертационния труд Рафаела Валентинова Рафаелова

„Ризата-знаков код и белег за идентичност в българския традиционен костюм в края на XIX и началото на XX век”

Избраната тема от автора на дисертационния труд „Ризата –знаков код и белег за идентичност в българския традиционен костюм в края на XIX и XX век” по своята актуалност е любопитна, новаторска и предизвикваща интерес.

Мотивацията да избере настоящата тема и да предприеме едно не леко изследване се дължи на дълбокия интерес на авторката към богатството, предоставено ни от националния традиционен костюм и по-точно ризата като основна и неделима част от него. Една от най-актуалните теми в съвременната мода е етичната тема и именно тя вдъхновява авторката да се докосне до миналото и да се опита да възроди забравени традиции .

Обект на настоящето изследване е ризата, нейното значение в развитието на съвременната мода и същевременно свързана с нови технологични разработки, както по отношение на конструктивните решения, така и като тъкани, кройки и шевици. Основната цел на дисертационния труд е да разгледа отделните части на ризата като носители на информация. Акцент се поставя на везбения орнамент, който и придава идентичност и играе ролята на знаков код. С настоящето проучване авторката се фокусира върху ризата като неделима част от традиционния костюм, която е обединител на символи, знания и традиция. От тъканта използвана за направа, от кройката до везбената орнаментика всичко носи скрита символика.

Настоящият труд предлага една добра теоретична база за изясняване на основните символи в традиционното облекло, значението на везбения елемент, придаващ идентичност и играещ ролята на знаков код. Ползността на дисертацията е, че би могла да бъде използвана като учебно помагало в курс, засягащ историята на традиционното облекло, неговото многообразие в различните райони и създаване на съвременни колекции базирани на този богат извор от традиции.

Дисертационният труд е изграден по класическия алгоритъм: увод, четири глави, заключение, библиография, справка за основните приноси и публикации по темата на дисертационния труд, речник на специализираните термини.

В първата глава на дисертационния труд в три подточки авторката поставя акцент върху значението на ризата в българския традиционен костюм, нейният произход, многообразието от кройки и конструкции, различните видове ризи в зависимост от тяхното предназначение. Основната задача е обстояният преглед на отделните части на ризата, като главени носители на информация. Много подробно с дълбоко проучване и примери, авторката доказва значението на ризата като основна дреха в традиционното облекло, подчертава се нейната идентичност-не само като показваща принадлежност към нация, район, род, а и като индивидуална специфика .

Важна част в дисертационния труд е извеждането на AR и VR технологиите и тяхното приложение в модната индустрия. Целта на тези опити е реализацията на нов продукт, иновативен за българския моден пазар.

Във втора глава разделена на четири подточки авторката прави исторически преглед на везбения орнамент, значение на бродерията, значението и символиката на отделните знаци, различните видове бодове при изпълнение, както и различните материали.

В трета глава разделена на три подточки е разгледано значението на термина идентичност, дрехите и символите като белег на идентичност в българския традиционен костюм. Акцент е поставен на теорията на Ерик Ериксън за идентичността и значението на социалната идентичност.

Мястото на шевицата в XIX и XX век и приложението ѝ в модата със съвременни технологични похвати е основна тема разгледана в четвърта глава .

Научно-теоретични приноси:

Авторът на дисертационния труд Рафаела Рафаелова представя цялостен и задълбочен поглед върху изследването и прави следните изводи:

- Направено е цялостно изследване на ризата и нейните съставни части като белег за идентичност
- За пръв път се разглежда традицията като перманентна модна тенденция-характерна с идентичността като цялостна идея на базата на: дрехата като постоянен код и дрехата като точен маркер за личността не само в миналото, но и в бъдещето.
- Изведена е дефиниция за термина идентичност.
- За първи път е използвана технологията Tilt Brush за създаване на визуално съдържание и тълкуване на основните видове шевици в дреха или аксесоар посредством AR приложение.
- На база на дисертационния труд е изградена едногодишна програма с цел изучаване на българския традиционен костюм като знаков код и белег за идентичност, както и употребата на AR и VR във връзка опазване и предаване на традицията.

- За първи път се говори за шевиците в нови форми, отговарящи на новите технологични похвати.
- За първи път се използват похватите на AR (добавена реалност) и VR (виртуална реалност) за емблематиране на шевици и предаване на информация в облеклото.
- Създаден е речник със специализирани термини .

Бележки и препоръки

Към докторанта Рафаела Рафаелова имам забележка относно прецизността и яснотата на някои от илюстрациите приложени към дисертационния труд.

Обобщение : Авторефератът правилно отразява съдържанието на дисертационния труд. Изследването, както и проучвателната дейност са лично дело на докторанта. Докторатът е много професионално структуриран, предоставя ясно целите и задачите на изследването. На лице са горе изброените приноси на дисертацията.

Заклучение

Оценявам положително научните качества и приноси на дисертационния труд на докторанта Рафаела Валентинова Рафаелова и практическата ползност и актуалност на изследвания проблем. Предлагам на уважаемите членове на научното жури да дадат съгласието си за присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР“

Становище:

Доц. Йорданка Чернаева